

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت آموزشی

آیین نامه قطب‌های علمی علوم پزشکی کشور

مقدمه: این آیین نامه به استناد بند ۶ راهکارهای اجرایی فصل سیزده قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر "تعدادی از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، مراکز و مؤسسات پژوهشی به عنوان قطب و پایگاه اصلی رشته‌های مختلف علوم پیش بینی و راهکارهای حمایتی اداری و مالی و فنی و قانونی با هدف تبدیل آنها به مراکز پیشرفته علمی در حوزه‌های مختلف علوم در بلندمدت تنظیم خواهد شد" و بند ج ماده ۴۹ برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر "سرمایه گذاری در علوم منتخب و تکیه بر ایجاد قطب‌های علمی بر اساس مزیت‌های نسبی و نیازهای آتی کشور" و ماده ۸ قانون برنامه پنجم مبنی بر "به منظور توسعه انجمن‌ها و قطب‌های علمی حوزوی و دانشگاهی، کرسی‌های نظریه پردازی، نقد و مناظره، دولت از توسعه آموزش‌ها و پژوهش‌های بنیادین کاربردی در حوزه‌های دین و نشر فرهنگ و معارف اسلامی و گرایش‌های تخصصی مرتبط حمایت‌های لازم را در ابعاد مالی، حقوقی به عمل آورد" و ردیف ۳۶ بسته‌های اجرایی برنامه پنجم مبنی بر "ایجاد و توسعه قطب‌های علمی و فناوری در رشته‌های تخصصی و حوزه‌های میان‌رشته‌ای به منظور پیشبرد مرزهای دانش و فناوری در کشور با بهره‌گیری از پتانسیل‌ها و مزیت‌های نسبی منطقه‌ای" به منظور راهبری و سازماندهی قطب‌های علمی علوم پزشکی تدوین می‌شود.

اختصارات: در این آیین نامه از این پس از اختصارات زیر استفاده می‌شود:

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: وزارت

قطب علمی علوم پزشکی: قطب علمی

شورای عالی قطب‌های علمی علوم پزشکی کشور: شورای عالی

کمیسیون معین شورای عالی قطب‌های علمی علوم پزشکی کشور: کمیسیون معین

دبیرخانه قطب‌های علمی علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: دبیرخانه قطب‌های علمی

ماده ۱: تعاریف

حوزه دانشی: به زیرمجموعه‌های محتوایی در دانش علوم پزشکی اطلاق می‌شود که می‌تواند در سطح رشته، حیطه علمی و یا بین رشته‌ای تعیین گردد.

کارکرد دانشی: به کلیه فعالیت‌هایی که در راستای تولید (پژوهش)، مدیریت (سازماندهی و بومی سازی)، انتقال (آموزش) و کاربست دانش (ارائه خدمات) صورت می‌گیرد، اطلاق می‌شود.

نهاد دانشی: به نهادی اطلاق می‌گردد که فعالیت اصلی آن در زمینه یک یا چند کارکرد دانشی تعریف شده باشد.

مشارکت اجتماعی: به میزان مشارکت (شامل مشارکت کردن و مورد مشارکت واقع شدن)، دیده شدن، تأثیرگذاری، رجوع، محوریت و رهبری در جامعه پیرامونی اطلاق می‌گردد. این جامعه می‌تواند در چهار بعد جامعه علمی داخل کشور، سطح بین‌المللی، جوامع مدیریتی و سیاستگذاری و جامعه به مفهوم عام آن (مردم) باشد.

قطب علمی: قطب علمی یک نهاد دانشی است که علاوه بر مرجعیت علمی در حوزه دانشی خاص، محوریت تولید و توسعه، به کارگیری، انتقال و انتشار دانش روزآمد در راستای نیازهای اساسی سلامت جامعه را نیز بر عهده دارد. قطب علمی حداقل در یکی از حوزه‌های آموزش، پژوهش و ارائه خدمت در سطح ملی، سرآمد بوده، از ارتباط قابل قبولی با جامعه، بخش خدمات و صنعت، نهادهای سیاستگذار و جامعه علمی برخوردار می‌باشد و دارای برنامه جامع و مشخصی برای حل مشکلات و رفع نیازهای کشور در عرصه سلامت است.

قطب علمی جامع: قطب علمی جامع، قطب علمی است که در همه حوزه‌های آموزش، پژوهش و ارائه خدمت سرآمد باشد.

ماده ۲: هدف از شناسایی قطب‌های علمی

هدف اصلی از شناسایی قطب‌های علمی، استفاده از توانمندی‌های آنها در حمایت حل مشکلات و رفع نیازهای کلان ملی در زمینه سلامت مردم در شرایط محدودیت منابع و هدایت فعالیت‌های ایشان در راستای کسب مرجعیت علمی در حیطه دانشی مربوطه است.

تبصره: نهادهای دانشی که می‌توانند به عنوان قطب علمی شناسایی شوند شامل دانشگاه، دانشکده، گروه آموزشی، بیمارستان، پژوهشگاه، پژوهشکده و مرکز تحقیقات است.

ماده ۳: ارکان ستادی قطب‌های علمی

الف) شورای عالی:

۱) شرح وظایف:

- سیاستگذاری در امور قطب‌های علمی برای دستیابی به مرجعیت علمی
- تعیین ماموریت‌های ویژه برای قطب‌های علمی بر اساس ویژگی‌های اختصاصی آنها
- پیشنهاد قوانین و مقررات مربوط به قطب‌های علمی به مراجع قانونی ذی‌ربط
- تعیین ضوابط تأیید، ارزشیابی ادواری و حمایت از قطب‌های علمی
- تصمیم‌گیری در مورد نهادهای دانشی متقاضی کسب عنوان قطب علمی
- تصمیم‌گیری در مورد تداوم صلاحیت قطب‌های علمی بر اساس نتایج ارزشیابی‌های ادواری

- رصد حرکت قطب‌های علمی در مسیر دستیابی به مرجعیت علمی

(۲) اعضا:

- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (رئیس شورای عالی)

- معاون آموزشی وزارت (نایب رئیس شورای عالی)

- رییس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت (دبیر شورای عالی)

- دو نفر کارشناس دارای سابقه فعالیت در زمینه قطب‌های علمی به انتخاب دبیر شورا

- ۱۰ نفر از رؤسای قطب‌های علمی به انتخاب معاون آموزشی وزارت

تبصره ۱: احکام اعضای شورای عالی توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر می‌شود.

تبصره ۲: طول مدت عضویت اعضای حقیقی شورای عالی ۴ سال است که حداکثر برای یک دوره ۴ ساله دیگر قابل تمدید است.

تبصره ۳: جلسات شورا به ریاست وزیر و در صورت عدم حضور ایشان به ریاست معاون آموزشی وزارت، تشکیل می‌شود.

تبصره ۴: شورای عالی می‌تواند به منظور تسریع در انجام امور، بعضی از شرح وظایف خود را به کمیسیون معین تفویض نماید.

(ب) کمیسیون معین

(۱) شرح وظایف:

- ارائه‌ی مشاوره و نظر کارشناسی در مورد کلیه وظایف شورای عالی

- پیشنهاد ضوابط تأیید، ارزشیابی ادواری و حمایت از قطب‌های علمیه شورای عالی

- بررسی و ارائه پیشنهاد در مورد صلاحیت نهادها و مؤسسات متقاضی کسب عنوان قطب علمی شورای عالی بر اساس نتایج ارزشیابی‌های انجام شده

- بررسی و ارائه پیشنهاد در مورد تداوم صلاحیت قطب‌های علمی بر اساس نتایج ارزشیابی‌های ادواری به شورای عالی

- شناسایی حیطه‌های سرآمدی قطب‌های علمی و پیشنهاد ماموریت‌های ویژه در راستای کسب مرجعیت علمی به شورای عالی

- انجام سایر امور محوله از طرف شورای عالی

(۲) ترکیب:

- رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت (رئیس کمیسیون)

- یک نفر کارشناس دارای سابقه فعالیت در زمینه قطب‌های علمی به انتخاب رئیس کمیسیون ۳ نفر از

رؤسای قطب‌های علمی با پیشنهاد رئیس کمیسیون

۴- نفر از اعضای هیأت علمی برجسته دانشگاه‌های علوم پزشکی با پیشنهاد رئیس کمیسیون

ج) دبیرخانه قطب‌های علمی

دبیرخانه قطب‌های علمی در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی معاونت آموزشی وزارت قرار دارد و مجری مصوبات و هماهنگ کننده امور مربوط به شورای عالی و کمیسیون معین است.

ماده ۴: معیارهای ارزشیابی و تأیید صلاحیت قطب‌های علمی

۱) معیارهای مربوط به ارزشیابی اولیه و تأیید صلاحیت و نیز ارزشیابی‌های ادواری و تداوم صلاحیت قطب‌های علمیشامل موارد زیر است:

الف) سرآمدی در حیطه دانشی خاص

ب) مشارکت اجتماعی (در ابعاد جامعه علمی ملی و بین‌المللی، مدیریتی و سیاستگذاری و جامعه به مفهوم عام آن یعنی مردم)

ج) داشتن برنامه جامع، نوآورانه، هدفمند، آگاهانه و نظام‌مند برای حل معضلات و رفع نیازهای کشور در حیطه تخصصی مربوطه

۲) شاخص‌های مربوط به هر کدام از معیارهای مندرج در بند ۱ توسط کمیسیون معین تدوین و پس از تصویب در شورای عالی توسط معاون آموزشی وزارت ابلاغ می‌شود.

۳) مبنای تأیید یک قطب علمی، دارا بودن هر سه معیار زیر (ارزشیابی مبتنی بر معیار) است:

الف) باید در حداقل یکی از سه حیطه کارکرد یک نهاد دانشی، سرآمدی داشته باشد.

ب) بتواند نشان دهد که مشارکت اجتماعی قابل قبولی دارد.

ج) برنامه مشخصی برای ترجمان دانش و حل معضلات و رفع نیازهای کشور در عرصه سلامت یا ترویج و توسعه حوزه دانشی در سطح ملی، داشته باشد.

علاوه بر سه معیار فوق، در بین نهادهای متقاضی در همان حیطه دانشی دارای بهترین وضعیت از نظر تأمین معیارهای سه گانه باشد. (ارزشیابی مبتنی بر هنجار)

۴) در صورتی که قطب علمی در هر سه حیطه کارکرد یک نهاد دانشی دارای سرآمدی باشد به عنوان قطب علمی جامع شناسایی می‌شود.

ماده ۵: فرایند شناسایی قطب‌های علمی:

مراحل شناسایی یک نهاد دانشی به عنوان قطب علمی به شرح زیر است:

۱) نهاد دانشی متقاضی، تقاضای خود به همراه مستندات تکمیل شده در قالب مورد نظر شورا و ارائه دلایل این تقاضا، به دبیرخانه قطب‌های علمی ارائه می‌کند.

\ Criterion referenced

\ Norm referenced

- ۲) مستندات مربوطه توسط تیم تخصصی که توسط دبیرخانه قطب‌های علمی تعیین می‌شوند، مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت داشتن حداقل‌های لازم، تیم تخصصی در صورت لزوم از محل، بازدید می‌کند.
- ۳) گزارش بررسی در جلسه کمیسیون معین بررسی می‌شود. کمیسیون معین پیشنهاد خود را در مورد میزان انطباق شرایط نهاد دانشی متقاضی با معیارهای مندرج در ماده ۴ این آیین‌نامه برای تصمیم‌گیری نهایی به شورای عالی ارائه می‌کند.
- ۴) شورای عالی بر اساس پیشنهاد کمیسیون معین در مورد تأیید یا عدم تأیید نهاد دانشی متقاضی، تصمیم‌گیری می‌کند.

ماده ۶: فرایند ارزشیابی و تأیید صلاحیت ادواری قطب‌های علمی

به منظور اطمینان از تداوم معیارهای شناسایی قطب‌های علمی، ارزشیابی ادواری قطب‌های علمی به شرح زیر انجام می‌شود:

- الف. هر سه سال یک بار، ارزشیابی ادواری قطب‌های علمی از طریق تکمیل فرم خودارزیابی، بررسی مستندات توسط تیم‌های تخصصی تعیین شده توسط دبیرخانه قطب‌های علمی و در صورت لزوم بازدید از قطب انجام می‌شود.
- ب. نتیجه بازدید در جلسه کمیسیون معین مورد بررسی قرار می‌گیرد. کمیسیون معین پیشنهاد خود را در مورد وضعیت قطب علمی مورد بررسی برای تصمیم‌گیری نهایی به شورای عالی ارائه می‌نماید.

ماده ۷: مدیریت قطب علمی

- ۱) رئیس قطب علمی توسط بالاترین مقام اجرایی نهاد دانشی متقاضی پیشنهاد می‌شود و حکم ریاست قطب علمی توسط معاون آموزشی وزارت صادر خواهد شد.
- ۲) رئیس قطب علمی در چارچوب برنامه مصوب با همفکری و همکاری اعضای هیات علمی قطب علمی فعالیت می‌کند.

ماده ۸: منابع مالی قطب‌های علمی :

برای حمایت مالی از قطب‌های علمی کشور، علاوه بر اعتبارات معمول نهاد دانشی مربوطه، اعتباراتی بر اساس بودجه مصوب مجلس شورای اسلامی، به آن‌ها اختصاص می‌یابد و قطب‌های علمی موظفند مبالغ مذکور را در راستای اجرای ماموریت‌های محوله از طرف شورای عالی هزینه نمایند.

این آیین‌نامه مشتمل بر ۸ ماده و ۵ تبصره در ششم شهریورماه ۱۴۰۱ به تصویب شورای عالی رسید و از زمان ابلاغ، جایگزین آیین‌نامه قبلی شده و لازم الاجراست.